

Масъалаҳои мубрами пешгирии ҷавонон аз ҳамроҳшавӣ ба фаъолияти экстремистию террористӣ.

Маҳмадизода Н.Д. доктори илмҳои фалсафа, профессор, декани факултети фалсафаи ДМТ. Нишона: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон ш. Душанбе Рудаки 17. E-mail: nozim2985@mail.ru Телефон 93.932.59.42.

Тоҷикистон баъди ба даст овардани истиқлолият, яъне 25 соли охир мутаасил бо хатарҳои ифротӣ террористӣ рӯ ба рӯст ва бо он муваффақиятона мубориза мебарад. Ибтидои қарни XXI дар ҳудуди Аврупо ва Осиё якқатор амалҳои террористии даҳшатнок гузаронида шуданд, ки боиси марги одамони бегуноҳ гашта, иншоотҳои калони маиширо хароб гардонид. Амалҳои террористии Лондону Париж, нимҷазираи Синай ба катори мудҳиштарин амалҳои террористӣ дохил мешаванд, ки ба авзои беҳатарии тамоми кишварҳо таъсир расонидааст.

Тамоми амалҳои террористии дар боло зикршуда бо ташкил ва роҳбарии гурӯҳи ифротӣ ва террористии «ДИИШ» аз Сурия ва Ироқ роҳандози шуда буданд. Боиси ёдрас аст, ки як қатор ҷавонон шаҳрвандони Тоҷикистон низ фирефтаи гурӯҳи ифротӣ террористии «ДИИШ» шуда, баъди ҳамроҳшавӣ барои ғояҳои дурӯғу бофтаи ин ҳаракати террористӣ ҷонҳои худро аз даст додаанд. Давлат ва ҳукумати Тоҷикистон барои пешгирию мубориза бо терроризм чораҳои гуногуни иҷтимоӣ – иқтисодӣ ва сиёсиро роҳандозӣ мекунад. Натиҷаҳои мусбат ба даст омадааст, аммо дар баробари ин вобаста ба ҳизби террористӣ эълон

шудани ХНИ ва ғаъол гаштани ҳаракати ифротию террористии «ДИИШ» ва забт кардани қисмати зиёди Сурия ва Ироқ вазъият дар Тоҷикистон дар самти мубориза ва пешгирии гурӯҳҳои экстремистию террористӣ низ каме мураккаб, лекин зери назорат боқӣ мемонад. Пешвоёну ғоянависони гурӯҳҳои экстремистию террористӣ мутаасил кӯшиш ба харҷ дода истодаанд, ки вазъияти иҷтимоӣ – сиёсӣ ва динии ҷомеаи тоҷикро ҳалалдор созанд ва барои ин ҳадафҳои нопоки худ тарғиботу ғаъолияти густурдаи террористӣ бурда истодаанд. Таҳлили итилоотҳои мавҷуда далели он аст, ки синни миёнаи аъзоёни гурӯҳҳои экстремистию террористӣ то 30 сола мебошад. Ба ақидаи муҳаққиқон маҳз ҷавонон ба объекти тарғиботу ташвиқоти гурӯҳҳои экстремистию террористӣ қарор мегиранд. Чунки ҷаҳонбинии илмию дунявии ҷавонон ташаккул наёфта, таҷрибаи кофии зиндагӣ надоранд. Муҳаққиқи рус Т.С. Луговенко вобаста ба ин масъала иброз менамояд, ки як қатор ҳаракатҳои ифротӣ ҷавонро ба доираи ғаъолияти таҳрибкоронаи худ дохил менамоянд, ки нигаронкунанда аст. Ҷавонон бо хусусиятҳои равонӣ – иҷтимоӣ худ ба объекти коркарди ҳаракатҳои ифротӣ – террористӣ табдил ёфтаанд, ки аз ин сабаб онҳоро ба осонӣ ба доми фиребу таъсирасонии худ меандозанд [1;113-119].

Маълум аст, ки ҷавҳари гурӯҳҳои экстремистию террористиро ҷавононе ташкил медиҳанд вобаста ба душвориҳои гуногуни иҷтимоӣ – иқтисодӣ, равонӣ, демографӣ, физиологӣ ва сиёсӣ ба ин гурӯҳҳо ҳамроҳ шуданд. Ҷавонон вобаста ба хусусияти синну солиашон ҷаҳонбинии радикалию максималӣ дошта, ба тарғиботи идеологӣ – ифротӣ тезтар моил мегарданд. Идеология ва таълимоти гурӯҳҳои экстремистию террористӣ бисёр содда карда шудаанд ва ба ҳамин хотир барои ҷавонон хеле шавқовару тез қабулшаванда мебошад. Ҷавонон бо сабаби камтаҷрибагӣ номуқкамал будани дониши илмию дунявиашон дар муқобил бар зидди ин тарғиботҳо хеле очиз мебошанд. Боиси таасуф аст, ки ғоянависони гурӯҳҳои экстремистӣ мағз, тафаккур ва назари

чавононро бо идеологияю радикали дини ва ормонӣ олуида карда онҳоро аз корҳои созандакорӣ бунёдкорӣ дур месозанд.

Муҳаққиқи рус В.Маркин ва А. Раговая қайд менамоянд, ки чавонони бе шӯғл гурӯҳи осебпазир буда, барои пур кардани сафи гурӯҳҳои экстремистӣ истифода мешаванд. Чавонони бешӯғл, ки маводи муҳаддира ва алкогольӣ истеъмол мекунанд, бе маълумоти миёнаю олианд нисбати ҷомеа ва давлат ҷаҳлӯ бадбинӣ дошта, дар маҷмӯъ тафаккури ғайритаҳамуллпазирӣ доранд. Душвории асосии сари он аст, ки қишри бешӯғл гурӯҳи муташакил набуда, ба тарғиботу корҳои фаҳмондадиҳии зиддиифротӣю зиддитеррористӣ дар сатҳи зарурӣ фаро гирифта намешаванд. Вобаста ба шароити душвори зиндагӣ онҳо назди идеология ва тарғиботи ифротӣ ва террористӣ таъсирпазиранд [2;142-146].

Бояд қайд кард, ки на танҳо дар Тоҷикистон, балки дар тамоми кишварҳои Осиёи Миёна, як раванди монанд дида мешавад ин пеш аз ҳама вучуд надоштани идеологияи муттаҳидкунанда, нотавонии иҷтимоӣ, бекорӣ сартосарӣ, паст будани обрӯи сохторҳои иҷтимоӣ – сиёсӣ таъинотҳои гуногун дошта, ришвахорӣ, гурӯҳбозӣ ва иерархияи мураккаби сохтори иҷтимоӣ ҷомеа, бегонашавии қисми зиёди аҳоли махсусан чавонон аз равандҳои иҷтимоӣ – сиёсӣ заминаи мусоид барои инкишоф ёфтани ғояҳои экстремистӣю террористӣ мегардад.

Зарур аст, ки чавонон дар раванди бозсозӣ ва инкишофи иқтисодӣ – иҷтимоӣ ва сиёсии ҷомеаи навини тоҷик ширкати ғайбӣ дошта бошанд. Имрӯз роҳбарон ва идеологонӣ ҳаракатҳои ифротӣ аксари дастовардҳои фарҳанги дунявӣ ва миллии моро қабул надоранд ва кӯшиш ба харҷ дода истодаанд, ки дастовардҳои миллати моро дар 25 соли истиқлолият харобу вайрон созанд.

Бо назардошти гуфтаҳои боло мубориза бо шаклҳои мушаххаси зухуроти экстремизм ва гурӯҳҳои алоҳидаи террористӣ бояд пурзӯр карда шуда, таъсиру роҳ ёфтани идеологияи ифротӣ ба шуури омма

самаранок пешгирӣ карда шавад. Фаҳмиш ва дарки ҳукукии аҳоли, махсусан ҷавонон бояд таъғир дода шавад, то одамон хатари инкишофи экстремизм ва терроризми диниро пешбини карда тавонанд ва онро пешгирӣ намоянд. Қайд кардан зарур аст, ки ҳалли масъалаҳои худудӣ, иҷтимоӣ, мазҳабӣ, фарҳангӣ ва сиёсӣ бо роҳи усулҳои террористӣ ғайриқонуни буда, одамону гурӯҳҳо, ки аз усулҳои экстремистии террористӣ истифода меkunанд, хатман аз тарафи давлат ва қонун таъқиб хоҳанд шуд. Аммо мақсад ин таъқиб ва пушти панҷара кардани ҷавонони гумроҳи фиребхӯрда нест, балки пешгирию мубориза бо тарғиботи идеологияи ифротии террористӣ мебошад. Ин кор танҳо ба воситаи тарбияи ахлоқӣ, худшиносии миллӣ, зиракии сиёсӣ ва ҷаҳонбинии васеи дунявӣ имконпазир хоҳад шуд.

Барои ҳалли масъалаҳои вобаста ба сиёсати дастгирии ҷавонон бояд барномаҳои махсус ба монанди маҷмӯи ғояҳои ватанпарварию худшиносӣ ва роҳҳои паҳн кардани онҳо коркард шавад, то ки новобаста аз дастгоҳу сохтори давлатӣ амал намуда, боиси ташаккул ёфтани шуури ҷамъиятии мусбатгаро гардад ва садди роҳи тарғиботи гурӯҳҳои экстремистӣ ва идеологияи ифротгароӣ шавад. Институтҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, ҷамоатҳои илмӣ, тичоратӣ, соҳаи маориф ва ВАО метавонанд, ки ба сифати як системаи бузурги пешгирикунанда ва мубориза бо экстремизм ва терроризм баромад намоянд ва рисолати ин институтҳо ҳам аз ҳамин иборат аст.

Зарур аст, ки дар баробари мавҷудияти заминаи моддӣ - техникӣ мубориза бо экстремизму терроризм роҳҳои пешгирӣ ва огоҳинамояӣ аз хатари ифротгароӣю идеологияи террористӣ таҳия карда шавад. Дар доираи мубориза бо идеологияи экстремизм мо бояд пеш аз ҳама бо унсурҳои, ки таҷовузу зӯроварию ҳимоя ва сафед менамоянд, мубориза барем. Яъне барномаҳои тасдиқшуда бояд пеш аз ҳама бар зидди идеологияи экстремизм нигаронида шавад.

Вобаста ба ин масъала зарур аст, ки як хусусиятҳои хоси паҳншавии идеологияи экстремизму терроризмро дар муҳити ҷавонон дақиқтар баррасӣ намоем. Пӯшида нест, ки имрӯзҳо Интернет ва шабакаҳои иҷтимоӣ як қисми муҳимми ҳаёти инсон ва махсусан ҷавонро ташкил медиҳад. Гурӯҳҳои экстремистӣ ин омилро дарк карда, Интернет ва шабакаҳои иҷтимоиро барои ҷалби ҷавонон ба фаъолияти экстремистӣ истифода менамоянд. Дастрасии осону содда ба ҷавонон, номаълум ва беимзо амал кардан, танзими сусти ин раванд дар сатҳи вазорату кумитаҳо, паҳншавии глобалӣ, суръати баланди паҳн шудани иттилоот, соддаву осон будани истифодабарӣ сабаби асоси рӯй овардани гурӯҳҳои экстремистӣ террористӣ ба Интернет мебошад. Чунки Интернет ба як фазои бетанзим табдил ёфтааст, ки онро гурӯҳҳои экстремистӣ террористӣ ба хоҳири паҳн кардани ақидаву идеологияи худ истифода менамоянд.

Аксари гурӯҳҳои террористӣ васоити ахбори шахсӣ, саҳифаҳои интернетиро дар ихтиёр доранд. Ин имконият фароҳам меорад, ки гурӯҳҳои экстремистӣ ва террористӣ ақидаву идеологияи худро дар тамоми, ҷаҳон тарғиб намуда пайравони нав пайдо намоянд. Маҳкамнамои чунин ВАО шахсӣ ё саҳифаҳои интернетӣ натиҷаи дилхоҳ намедиханд, чунки гурӯҳҳои экстремистӣ боз саҳифаҳои алтернативӣ мекушоянд [3;10-15].

Шабакаҳои интернетии хусусияти экстремистӣ дошта, воситаҳои ҷангӣ равониро ба монанди қасдан паҳн кардани итилооти дурӯғ, тарсонидан, таъсир ба шуури ҷамъиятӣ, ивази истилоҳоту далелҳоро дар фаъолияти рӯзмаррашон фаровон истифода мебаранд. Дар торномаҳои гурӯҳҳои экстремистӣ террористӣ амалҳои террористӣ, таъсири вайронҳои амали террористӣ ба давлат, тарсу ваҳми аҳоли аз амалҳои террористӣ ба намоиш гузошта мешаванд. Ба ин роҳ нишон медиҳанд, ки ба давлат чи қадар таъсири манфӣ расонида истодаанд.

Гурӯҳҳои экстремистӣ – террористие, ки дар Тоҷикистон амал менамоянд, барои ҷалбукии ҷавонони мо ба сафи худ аз Интернет ва шабакаҳои иҷтимоӣ фаровон истифода менамоянд. Иштироки ҷавонони мо дар сафи ҳаракати экстремистии террористии «давлати исломӣ» исботи гуфтаҳои болост. Аввалан, ҷавонони рӯҳияи экстремистӣ доштаре бо идеология динию экстремистӣ ва радикалӣ шинос намуда, баъдан аз ҳисоби онҳо шаҳидҳоро таъри карда, дар ҷангҳои бо ном муқаддас истифода менамоянд. Душвории дигари Интернет ва шабакаҳои иҷтимоӣ дар он зоҳир мегардад, ки гурӯҳҳои экстремистӣ ва террористӣ ба воситаи шабакаҳои иҷтимоӣ шуури ҷамъиятиро таъғир дода, манфиату мақсадҳои ғаразноки худро амалӣ менамоянд. Масалан, гурӯҳи экстремистии террористӣ «Давлати исломӣ» минтақаҳои бузурги давлатҳои Сурия ва Ироқро зер тасарруфи худ дароварда, ба воситаи Интернет, газетаҳо ва маҷаллаҳои худ дар ҳудудҳои зер тасаруф як муҳити ба худ созгор офарид. Мушоҳида мешавад, ки як қисми аҳоли ин минтақа онҳоро дастгирӣ менамояд ва сабаби асосии ин раванд истифода самараноки Интернет ва газету маҷаллаҳои таъсисдодаи онҳо мебошад.

Имрӯзҳо дар Интернет ва шабакаҳои иҷтимоии умумичаҳонӣ тамоми гурӯҳҳои экстремистӣ ва террористӣ фаъолият менамоянд, гарчанде фаъолияти онҳо ҳосияти пинҳонӣ беимзо дорад. Миқдори гурӯҳҳои экстремистии террористӣ, ки ақида ва идеология экстремистии террористиро тарғиб менамоянд 27 – то буда, фаъолияти онҳо дар кишварҳои аъзои СПАД маън карда шудааст. Аммо торномаҳои онҳо бо забони русӣ, низ вуҷуд дошта, фаъолияти тарғиботи онҳо аз тариқи ин торномаҳо ба роҳ монда мешаванд[4]. Таъсиррасонии равонӣ ва тарғиботи экстремистӣ ва террористӣ нисбати ҷавонони мо бештар ба забони русӣ ба роҳ монда шудааст, чунки ҷавонони мо донандаи забони русӣ мебошанд. Аксари гурӯҳҳои экстремистии террористӣ аз хизмати мутахассисони барҷастаи технологияҳои итилоотӣ – компютерӣ фаровон

ва самаранок истифода мебаранд. Қайд кардан ба маврид аст, ки идеологҳои гурӯҳҳои экстремистӣ усулҳои воситаҳои чалбнамоии ҷавононро ба сафҳои худ мутаасил тақдир инкишоф медиҳанд ва дар ин қор аз кашфиётҳои замонавии техника ва технологияи мобилию итилоотӣ фаровон истифода менамоянд. Масалан, ба воситаи E-mail, MMS ва SMS паёмҳои торномаҳо ва нишонаҳои маводҳои хусусияти экстремистӣ доштара паҳн менамоянд.

Мубориза бо торномаҳои экстремистӣ яке аз самтҳои муҳими пешгири ва мубориза бо паҳншавии экстремизму терроризм мебошад. Ба хотири пешгирию мубориза бо экстремизм ва терроризм Шӯрои беҳатарии СММ соли 2008 қатъномаи оиди истифода накардани шабакаи Интернет барои тарғиби паҳншавии идеология терроризм қабул кардааст, ки Тоҷикистон ҳам тарафдори ҳамин қатънома мебошад[5].

Гурӯҳҳои экстремистӣ – террористӣ дар баробари истифодаи технологияҳои итилоотии муосир, ҳамчунин бо мақсади ҷалб кардани ҷавонон ба сафҳои худ, инчунин аз таъсирасонии ҷалби анъанавӣ низ фаровон истифода мебаранд. Масалан, идеологони онҳо кӯшиш ба харҷ медиҳанд, ки ба вазифаи имомхатибони масҷидҳои ҷомеа одамони ба онҳо содиқ ва фӯрӯхташударо пешбари намоянд то, ки онҳо ба манфиати сиёсии онҳо амал намоянд. Маълумотҳои вучуд доранд, ки экстремистон маҳбасхонаҳо ба манбаи тарғибу ташвиқи ақидаҳои экстремистии террористӣ табдил додаанд. Онҳо ба воситаи тарғиби идеология салафия муваффақона сафи худро аз ҳисоби маҳбусони олами ҷиной зиёд менамоянд. Ҳолатҳои вучуд дорад, ки маҳбусон баъди озодшавӣ аз маҳбас ба сафи гурӯҳи экстремистӣ ва террористии «давлати исломӣ» мепайванданд[6]. Ба ҳамин хотир зарур аст, ки масҷидҳои ҷомеа зери назорати қатъӣ гирифта шаванд, то ки домӯллоҳо бо ақидаҳои ғайрианъанавӣ ва экстремистӣ дар онҳо минбари сӯханронии тарғибот наёбанд. Онҳо, ки бо ҷурми ҷиноятҳои самти экстремистии террористӣ

дошта маҳбас мешаванд бояд, ки алоҳида ҷой карда шуда, бо онҳо корҳои фардӣ бурда шавад, то ки дигар маҳбусони афроғро бо ақидаҳои экстремистӣ сироят наҷамоянд.

Таълими динӣ дар марказу донишқадаҳои динию таълимии як қатор кишварҳои исломӣ яке аз сарчашмаҳо ва манбаи боэътимод мебошанд, ки гурӯҳҳои экстремистию террористӣ ба онҳо таъҷ менаҷамоянд. Имрӯзҳо дар як қатор масҷидҳои ҷомеъ имом – хатибони роҳбарӣ менаҷамоянд, ки марказҳои динии кишварҳои исломиро хатм кардаанд. Ҷи таҷре, ки маълум аст як қатор марказҳои таълимию динии кишварҳои исломӣ хосияти ифротӣ доранд ва дар онҳо ба ҷавонон таълимоти ғайрианъанавии динӣ дода шуда, аз онҳо экстремист ва террористӣ ашадӣ тайёр меҷунанд. Дақиқан маълум аст якқатор марказҳои динӣ дар Покистон, Афғонистон, Эрон ва Арабистони Сауди дар тайёр кардани экстремисту террорист корҳои зиёдро анҷом медиҳанд ва барои иҷроиши ин барнома маблағи калон ҳам ҷудо менаҷамоянд. Масалан, дар Покистон зиёда аз даҳ ҳазор мактабу мадрасаҳои динӣ вуҷуд доранд. Ин мактабу мадрасаҳои қабули шунавандагонро аз сини 8 солағӣ оғоз карда, аксари хонандагонро аз байни оилаҳои камбизоат ва қашшоқ интиҳоб менаҷамоянд. Таълиму тарбия, ҷойи хоб ва хурду хӯрок роғгон мебошад. Як қатор шунавандагони ин мактабҳои динӣ руйшод эътироф меҷунанд, ки дар оянда муҷоҳид мешавад [7]. Бо ҳисоби миёна ин мактабҳои динии самти экстремистию террористӣ дошта, ҳар сол садҳо экстремист ва террористро тарбия менаҷамояд.

Баъди ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ шаҳрвандони Тоҷикистон имконият пайдо намуданд, ки дар кишварҳои исломӣ таълимоти динӣ гиранд, аммо ин раванд беназорат монда аксари шаҳрвандони мо аз ин марказҳои динии кишварҳои хориҷии исломӣ рӯҳияи экстремистӣ гирифта баргаштанд, ки вазъияти динии ҷомеаи тоҷикро ноором карданд [8;112-118]. Хатару пешомадҳои ин равандро ба назар гирифта Президенти кишвар, Пешвои миллат Эмомалӣ Раҳмон

талаб кард, ки зиёда аз 4 ҳазор муҳасиллин мактабҳои динии хориҷӣ маҳсусан, кишварҳои исломии Шарқи Наздик шаҳрвандони ҷумҳурии Тоҷикистон ба ватан баргардонида шуда, таълимоти динӣ - мазҳабиро дар ватан идома диҳанд. Синни миёнаи шаҳрвандони Тоҷикистон, ки дар марказҳои муассисаҳои динии кишварҳои исломӣ таҳсил мекарданд ва менамоянд 20-25 мебошад ва маълум аст, бо сабаби ҷавон будан онҳо тез ба тарғибот ва коркарди идеологӣ дода шуда, рӯҳияи экстремистӣ мегиранд ва террорист мешаванд ва дар натиҷа ба ватани худ хиёнат менамоянд. Барои пешгирӣ кардани раванди таҳсили ғайриқонунии шаҳрвандони Тоҷикистон дар муассисаҳои динии кишварҳои исломӣ зарур аст, ки бо дар назардошти имкониятҳои ҳокимияти давлатӣ ва ҷомеаи шаҳрвандии ҷумҳури чунин чораҳо андешида шаванд:

- **таъмини итилоотӣ – таҳлилӣ.** Пешгирии экстремизм ва терроризм ба воситаи ҷопи ёдномаҳо, китобчаҳо, мурочиатномаҳо, плакатҳо, рекламаи иҷтимоӣ, ҷопи маводҳои публистикӣ дар матбуоти даврӣ, навор гирифтани филмҳои бадеӣю ҳуҷҷатӣ оиди хатари экстремизм ва терроризм;

- **дуруст** ба роҳ мондани таъминоти тарғиботи оиди натиҷаи фаъолияти сохторҳои дахлдори соҳа. Пешниҳоди итилоотӣ дақиқу объективӣ дар самти мубориза бо экстремизм ва терроризм;

- **аксултарғиботӣ:** ҷавоби дурусту саривақти ба итилоотӣ дурӯғ, тазоҳуроти оммавии ғайриқонунӣ, гирифтани садди роҳи паҳнамоӣ варақаҳо бо хабарҳои дурӯғу бухтони нисбати фаъолияти Президент ва давлату ҳукумат;

- **идеологӣ:** ташаккул додани рӯҳия таҳаммулпазирии динию байниқавмӣ, ватандӯсти, тарзи ҳаёти солим ва пайрави аз арзишҳои умуминсонӣ;

- **ташкилӣ:** кӯмаку дастгирии фаъолияти ташкилотҳои ҷамъиятию динӣ, ҳамкориҳои наздик бо ВАО, ташкили конфронсҳо, мизҳои муддавар ва озмунҳо дар самти мубориза ва пешгирии экстремизм ва терроризм;

- **таълимӣ:** ташкили барномаи дарозмуддат барои таёр кардани мутахассисон ба хоѝри пешгирӣ кардани зухуротҳои ифротии террористӣ.

Дар самти муқовимат ва пешгирии экстремизм терроризм корҳо бо дарназардошти манфиатҳои Тоҷикистон дар сатҳи байналмиллалӣ бояд, ки ҷонок карда шаванд. Экстремизм ва терроризм вабои асри XXI буда, аз паҳншавии он тамоми ҷомеаи ҷаҳон дар азоб аст ва амалу ҷорачуӣҳои кишвари мо дар самти муқовимат бо ин хатар метавонад, ки боиси баланд гардидани обурӯи Тоҷикистон дар сатҳи байналмиллалӣ гардад. Вобаста ба ин масъала кишвари мо кӯшиш ба харҷ дода истодааст, ки зидди маводҳои итилоотӣ танқидие, ки дар кишварҳои хориҷ нашр мешаванд ва имичӯ обурӯи Тоҷикистонро дар арсаи байналмиллалӣ паст менамоянд ҷавобҳои дақиқу нишонрас ҷоп ва паҳн намояд. Мушоҳида мешавад, ки дар ин кор зиёиён, олимон, муҳаққиқон ва сохторҳои давлатӣ хеле ҷаъол мебошанд ва тадқиқу пажӯҳиши онҳо ба он равона шудааст, ки сохтори конститсионӣ, дунявият, вазъияти иҷтимоӣ – иқтисодӣ, сиёсӣ ва фарҳангии Тоҷикистонро дар байни кишварҳои дигар ҳимоя, муаррифӣ ва васф намоянд.

Бешубҳа, пешгирии мубориза бо экстремизму терроризм бе дастгирии молиявӣ давлат номумкин аст. Маълум аст, ки Тоҷикистон барои гузаронидани корҳои таблиғотии фаҳмондадиҳӣ, пешгирӣ ва мубориза бо идеологияи экстремистӣ ва шаклҳои гуногуни терроризм диққати махсус дода, барои амали шудани ҷорабиниҳои таблиғотии фаҳмондадиҳӣ воситаҳои пулиро молии зарурӣ ҷудо менамояд.

Дар баробари бурдани корҳои итилоотии фаҳмондадиҳӣ байни ҷавонон зарур аст, ки корҳо дар самти пешгирии заминаҳои ташаккулёбии шуури экстремистӣ пурқувват карда шаванд. Мактаб ва Донишгоҳ яке аз Институтҳо ва воситаи муҳими тарбия ва иҷтимоишавии ҷавонон мебошад ва пешгирии шуури экстремистӣ бояд, ки аз мактаб оғоз гардад. Дар раванди гузаронидани корҳои

фаҳмондадиҳи байни мактабачагону ҷавонон бояд пеш аз ҳама табиати баду зарарасони экстремизм ба ҷомеа расонида шавад то ҷавонон дар ҳама ҳолатҳои зиндагӣ тавонанд, ки худро аз тарғиботи идеологии экстремизм ҳимоя намоянд.

Ҳимояи фазои итилоотии ҷомеа аз паҳншавии идеологияи экстремистӣ ва террористӣ дар марҳилаи кўнунии инкишофи ҷомеаи ҷаҳон ва Тоҷикистон масъалаи хеле муҳимму ҳатмӣ мебошад. Ҳар яки мо дар баробари мақомотҳои давлатӣ вазифадор ҳастем, ки дар масъалаи ҳимояи фазои итилоотӣ ва вазъияти динии ҷомеа нақши худро гўзорем. Шабакаҳои итилоотии давлатӣ, вилоятӣ ва мақомотҳои ноҳиявӣ, барои пешгирии экстремизм ва терроризм самаранок ва мақсаднок истифода карда шаванд ва ба ин восита муҳити итилоотии ҷомеа солим гардонида шавад. Ба ин минвол шароите фароҳам оварда шавад, ки соҳаи фарҳанг, маориф ва маънавияти аҳоли рушд намояд.

Дар хулоса бояд қайд кард, ки ҷавонон бояд дин, мазҳаб ва низоми илмҳои диншиносиро нағз омўзанд, то ки фирефтаи тарғибчиёни гурўҳҳои экстремистӣ нашаванд. Вақтҳои охир мушоҳида мешавад, ки идеологҳои гурўҳҳои экстремистӣ ва террористӣ аслҳои бунёдии сураву оятҳои Қуръон ва Ҳадисро мувофиқи ғаразҳои сиёсӣ гурўҳии худ аз матни асосӣ ҷудо карда, шарҳ медиханд ва мубориза бар зидди кофирон, ғайрандешон ва пайравони мазҳабҳои дигарро асоснок мекунад, ки дар асл фикри ғалати гурўҳҳои экстремистӣ ва террористӣ мебошад. Ин раванд хатари калон дорад ва бояд дастаҷамъона пеши роҳи паҳншавии чунин ақидаҳо гирифта шавад.

Зарур аст, ки дар масъалаи пешгирию мубориза бо экстремизм – терроризм ва идеологияи экстремистӣ Институтҳои ҷомеаи шахрвандӣ, ҷамоатҳои илмӣ, таълимӣ, ва ВАО нақши фаъол дошта бошанд. Олимону зиёӣён ба воситаи тадқиқу пажўҳиши худ оиди пешгирию муборизаи идеологияи экстремистӣ, шаклу воситаҳои нави пешгирии итилоотии терроризм ба сохторҳои давлатӣ ёри расонанд ва мусоидат

намоянд, ки сохторҳои кудратӣ дар мубориза бо ин вабод хатарноки замони муосир муваффақ шаванд.

Чавҳари аслии пешгирию мубориза бо терроризмро бояд чунин масъалаҳо ташкил диҳанд ва муаллиф барои пешгирӣ ва аз байн бурдани ин падидаҳои номатлуб пешниҳодро ироа менамояд:

- муборизаю пешгири бояд ҳосияти системавӣ дошта бошад.
- бартараф кардани омилҳои ба вучудоварандаи экстремизму терроризм ва дар ин асос кам кардани миқдори амалҳои террористӣ;
- ошкор кардан, пешгирӣ кардан, барҳам задан ва муайян кардану тафтиш кардани амали террористӣ;
- кам кардан ё бартараф кардани оқибатҳои экстремизм ва терроризм;
- Институтҳои ҷомеаи шахрвандиро ба монанди ҷамоати илмӣ, муассисаҳои таълимӣ, тичорату – савдо ва васоити ахбори оммаро ба кори тарғиботӣ ва зиддӣ террористӣ ҷалб намоянд то ки бо ин роҳ ҷавонон аз хатари таъсири идеологияи экстремистӣ ва террористӣ эмин бошанд.

АДАБИЁТ

1. Криминологические технологии изучения масштабов и механизмов вовлечения молодежи в экстремистскую и террористическую деятельность // Общество и право. 2017. №4 (62). – С.113-119. [Электронный ресурс: https://cyberleninka.ru/article/n/kriminologicheskie_tehnologii_izucheniya_masshtabov_i_mehanizmov_vovlecheniya_molodezhi_v_ekstremistskuyu_i_terroristicheskuyu (дата обращения к сайту 13.10.2018)

2. В. Маркин и А. Раговая. Противодействие распространению идеологии экстремизма и терроризма в молодежной среде. / Маркин В., Раговая А. [Электронный ресурс]: Власть, 2012 №11. С.142-146. https://cyberleninka.ru/article/n/protivodeystvie_rasprostraneniyu_ideologii_ekstremizma_i_terrorizma_v_molodezhnoy_srede – 1 – ҷа – ҷаст (дата обращения к сайту 16.10.2018)

3. А.П. Торшин. Совершенствование деятельности СМИ в противодействии терроризму и экстремизму // Роль средств массовой информации и Интернета в предупреждении терроризма. Торшин А.П. / Материалы IV-й Всероссийской научно-практической конференции. (14-15 октября 2013 года). Москва., 2013. – С.10-15.

4. Террористические и экстремистические организации и материалы. [Электронный ресурс]: <http://nac.gov.ru/terroristicheskie-i-ekstremistskie-organizacii-i-materialy.html> (дата обращения к сайту 18.10.2018)
5. Глобальная контротеррористическая стратегия ООН. [Электронный ресурс]: <https://www.un.org/counterterrorism/ctitf/ru/un-global-counter-terrorism-strategy> (дата обращения к сайту 7.11.2018)
6. Мусульмане молчали только на пасху. [Электронный ресурс]: https://lenta.ru/articles/2016/04/27/djamaaty_v_turme (дата обращения к сайту 18.10.2018)
7. Чем учат в Пакистанских мадресе. [Электронный ресурс]: <https://www.vesti.ru/doc.html?id=109293&tid=29373#> (дата обращения к сайту 4.12.2018)
8. Махмадиев Н.Д. «Религиозное образование за рубежом» // «Проблема безопасности государств Центральной Евразии в условиях современного мироустройства: / Н.Д. Махмадиев // тенденции и подходы к обеспечению стабильности»//Душанбе РТСУ., 2014.С.112-118.